

Doseženi uspehi nam odpirajo jasno perspektivo za naš še večji gospodarski in družbeni napredek

Gospodarske dejavnosti na področju naše občine so v preteklem štiriletnem obdobju zabeležile pomembne rezultate in razvoj. Doseženi uspehi so rezultat vse večjega vlaganja investicijskih sredstev v industrijo ter povečanja produktivnosti dela. Družbeni bruto proizvod se je v tem obdobju povečal

našem območju. Naj omenimo samo nekatere izmed njih in to Kovinsko industrijo Ig, ki je povečala bruto proizvod za 2,34-krat, Zičnica z 2,45-krat, tovarna vijakov z 2,34-krat, pa Ljubljanske opekarne z 2,30-krat, Vedrog z 2,11-krat itd. Tudi ostala podjetja se močno približujejo tem do-

tevi, to je bližina mesta Ljubljane, kot veliki potrošniški center in specifičnost barske zemlje. Proizvodnja je zato usmerjena na pridelovanje mleka in vrtnin. Posestvo že daje letos 2.239.000 litrov tržnih viškov mleka. Ker leži večina zemljišče posestva na Barju, ima posestvo veliko težav z njihovim usposabljanjem za kmetijsko proizvodnjo. Problem bo rešen z dokončno ureditvijo Ljubljanskega barja, za katerega je že napravljen generalni načrt. Zagotoviti pa je potrebno še denarna sredstva, ki jih bo prispevala tudi zveza, v kolikor bo sprejet načrt o ureditvi gornjega toka Save.

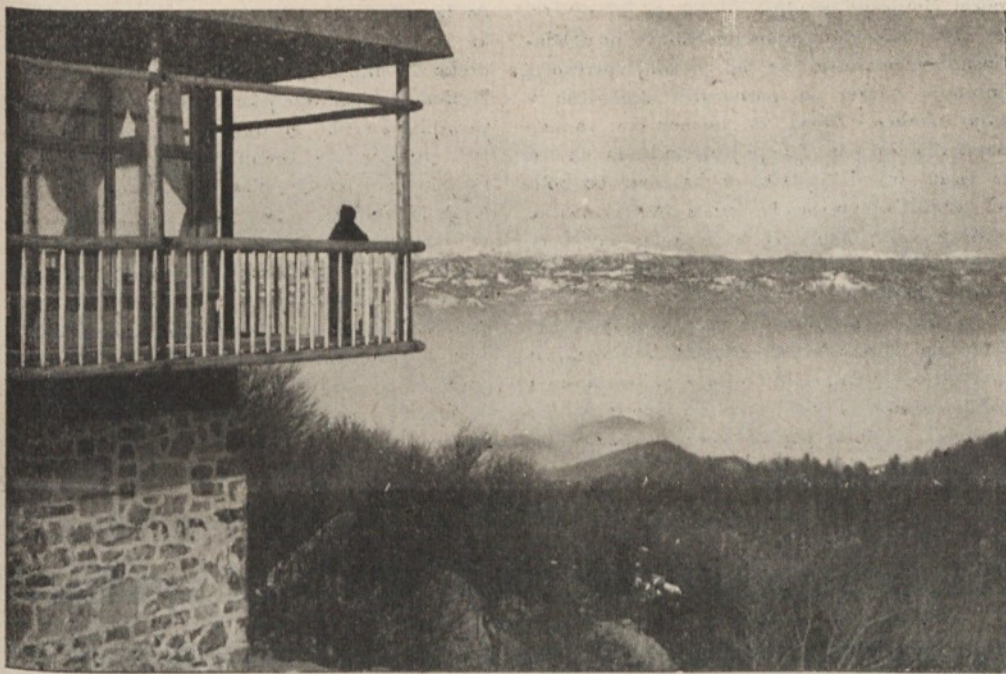
Za boljše delovne pogoje zaposlenih na tem posestvu, je skupnost dala tudi precejšnja sredstva in sicer v glavnem za gradnjo stanovanj, za družbeno prehrano in drugo.

Na področju kmetijstva beležimo zadnja leta znaten napredek, tako v povečanju kmetijske proizvodnje v družbenem sektorju, kakor tudi v povečanju proizvodnje v pogodbenem sodelovanju.

Zlasti kmetijske zadruge so dosegle z združitvijo v močnejše ekonomske enote velike uspehe in so pristopile k organiziranju lastnih združenih obratov. Po združitvi imamo danes na področju občine štiri kmetijske zadruge in to: KZ Dobrova, KZ „Mokere“, KZ Velike Lašče in KZ Preserje. Poleg teh je še kmetijsko posestvo Barje s proizvodnimi obrati — Jesenkovo, Brest, Bokalce in Horjul.

Njihovo gospodarsko poslovanje se kaže v pokazateljih doseženega bruto produkta po posameznih letih:

	1960	1961	1962
KP Barje	197.128	304.627	441.650
KZ „Mokere“	263.649	397.559	547.993
KZ Preserje	171.058	193.110	209.016
KZ Dodrova	414.009	457.490	577.232
KZ Velike Lašče	331.341	432.360	534.615
	1357.245	1790.146	2310.506

Pogled z doma na vrhu Krima — 1107 metrov na Kamniške planine

od 19,2 milijard v letu 1959 na 33,9 milijard v letu 1962, medtem ko pa predvideva plan za leto 1963 nadaljnje povečanje na 38,1 milijard dinarjev oziroma povečanje znaša v tem obdobju 199,5%. Prav tako se je povečal tudi narodni dohodek od 8,9 milijard v letu 1959 na 16,6 milijard v letu 1963 oziroma 185,2%. Narodni dohodek na enega prebivalca je porastel od 167.000 dinarjev na 314.000 dinarjev, to je 187,4%. Po vrednosti doseženega družbenega bruto produkta je na prvem mestu industrija z 9,8 milijard v letu 1959 ter 15,8 milijard v letu 1962 in po planu za leto 1963 17,4 milijard oziroma okrog 80% več. Takoj za industrijo je zelo pomembna dejavnost kmetijstvo in gozdarstvo, nato obrt, gradbeništvo, trgovina ter gostinstvo in turizem. Izredno velike uspehe so dosegle posamezne gospodarske organizacije, ki imajo sedež na

sežkom, edino podjetja — Posavski rudniki zaostajajo spričo usihanja zalog barita. V tem obdobju se je v posameznih gospodarskih organizacijah močno povečal tudi narodni dohodek, ter znaša povečanje na primer pri Zičnici z 2,90-krat, pri Vedrogu 2,80-krat, pri tovarni vijakov 2,34-krat, pri Iliriji pa 2,35-krat itd. Vse te uspehe so naša industrijska podjetja dosegla skoraj z istim številom zaposlenih, saj znaša indeks 102,3. Z ozirom na navedene podatke, lahko ugotavljamo, da je tudi produktivnost dela sorazmerno zelo hitro naraščala.

Podatki o osnovnih sredstvih prikazujejo prav tako velik porast, saj se je vrednost osnovnih sredstev povečala od 3,5 milijard na 6,7 milijard dinarjev, kar pa ni samo rezultat vlaganj, temveč je na to povečanje vplivala tudi revalorizacija osnovnih sredstev v letu 1962.

Turistični dom na Kureščku je postal v zadnjem času priljubljena izletniška točka, ki jo naši ljudje kaj radi obiskujejo, saj jih pripelje do vrha prav lepa gozdna cesta

Krepitev in povečanje kmetijske proizvodnje

Kmetijstvo je po svoji gospodarski dejavnosti druga največja dejavnost v občini in se iz leta v leto neprestano krepi predvsem v družbenem sektorju, v katerega tudi skupnost vlaga velika sredstva, predvsem za melioracije, za odkup zemljišče od zasebnikov, za moderno agrotehnično opremo, za nakup plemenske živine in za družbeni standard delavcev zaposlenih v kmetijstvu.

Največ sredstev je bilo vloženo v KP Barje in to zveznih, republiških, okrajnih pa tudi občinskih v obliki dolgoročnih kreditov. Posestvo je bilo formirano že leta 1946 s posestvom Jesenkovo in Bokalce. Leta 1959 sta se Barju priključila še Brest in Verd. Letos je posestvo prevzelo še živinorejski obrat Horjul. Za posestvo sta važni predvsem dve značilnosti, ki narekujejo proizvodno usmeri-

Iz tabele je razvidno, da je po svojem prometu najmočnejša KZ Dobrova, vendar je njen porast družbenega bruto produkta manj dinamičen kot pri KP Barje in KZ „Mokere“, ki beležita v zadnjih dveh letih največji porast.

Za moderno agrotehnično obdelavo v kmetijstvu so predvsem važna zemljišča in njihova delitev po posameznih zemljiških kategorijah.

Od celotne zemljiške površine 54.349 ha je v družbeni lasti 8856 ha in v zasebni lasti pa 46.493 ha. Po posameznih kategorijah pa imamo največ gozdnih zemljišč, saj znaša njihova površina 24.178 ha, tem sledijo travniki s 13.897 ha, pašniki 6.814 ha, nerodovitne površine s 1.974 ha, sadovnjaki s 686 ha in pa trstišča in močvirja s 134 ha.

Kmetijske zadruge so po združitvi prerasle v močne gospodarske organizacije z lastno kmetijsko proizvodnjo.

Kmetijska zadruga „Mokere“ je nastala po združitvi KZ Lanišče, Tomišelj, Golo in Ig. Če so se prvotne zadruge bavile predvsem s trgovino, ima združena zadruga že močan živinorejski obrat s 250 glav goveje živine. Zamočvirjeni predel v Dragi na Igu je meliorirala in uredila živinorejski obrat. Zgradila je hlev za 100 glav živine, drugi pa je še v gradnji. Med njene gradnje se uvršča tudi upravna zgradba, katera je bila neobhodno potrebna za tako vedno bolj krepko razvijajočo se gospodarsko organizacijo.

Slabo oskrbovane košenice v Zapotoku je kultivirala v pašni obrat. Veliko pozornost

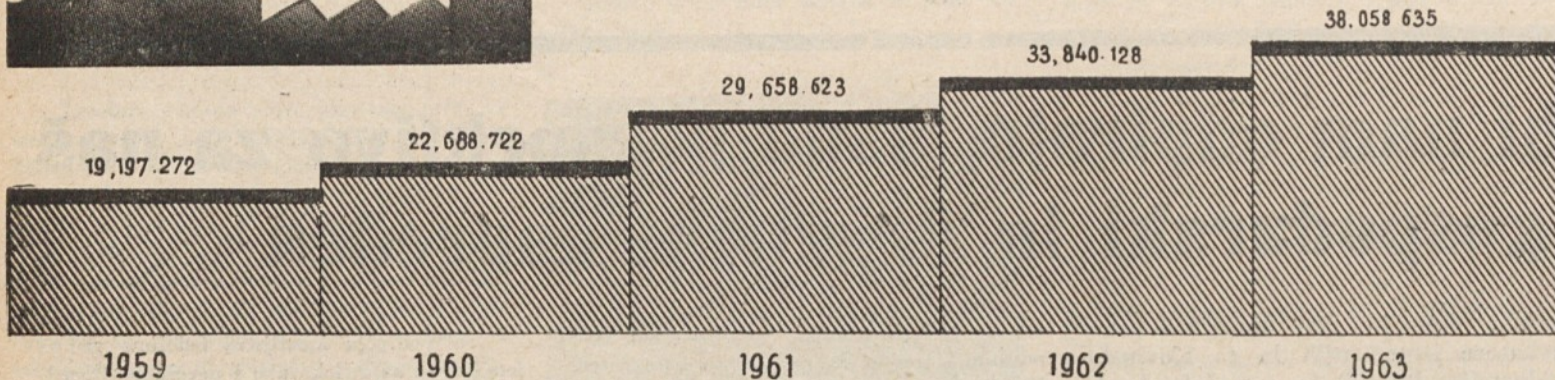
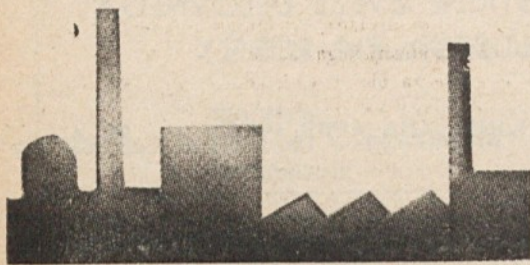
posveča vključevanju novih površin za proizvodnjo, saj namerava letos pridobiti 620 ha novih površin.

Podobno vlogo je združevanje igralo tudi pri nastanku KZ Dobrova. Ta je nastala z združitvijo manjših kmetijskih zadrug. Proizvodnjo je usmerila na pridobivanje sadja in mesa. Tako je na Babni gori in Hruševju uredila 100 ha plantažnega nasada jabolk in hrušk. Zadruga ima živinorejski obrat, kjer pita 72 glav goveje živine. V načrtu pa je še izgradnja večjega živinorejskega obrata na Sujici, kjer bo letos pridobila 193 ha zemljišč.

KZ Lašče ima živinorejski obrat v Karlovici, kjer vzreja 160 glav goveje živine — pitancev. Primanjkuje pa ji zlasti primernih površin za kmetijsko proizvodnjo, kjer so kmetijska zemljišča zamočvirjena in bo potrebno izvršiti hidromelioracijska dela. Letos bo zadruga pristopila k urejanju zemljišč za nov živinorejski obrat v Stopah.

Tudi KZ Preserje poseduje predvsem barska zemljišča. Letos bo dogradila živinorejski obrat za 120 glav živine v Preserju. Prav tako pa ima v planu pridobitev nove obdelovalne površine.

V luči dosedanjega razvoja kmetijstva v naši občini in v bližnji perspektivi, lahko zaključimo, da se bo kmetijstvo še nadalje krepilo in z njim pa tudi vloga družbenega značaja kmetijstva in proizvodnega sodelovanja družbenega sektorja z zasebnimi proizvajalci. Ta krepitev je pogojena z nezadostno preskrbljenim trgov Ljubljane, naša občina pa je z ozirom na veliko kmetijsko površino še nezadostno racionalno izkoriščena. Tako po površini obdelave, kot pri uporabi modernih agrotehničnih sredstev pa se v tem odpirajo še velike proizvodne rezerve.

Družbeni bruto proizvod v razdobju od 1959 do 1963

Smotrno izkoriščanje naravnega bogastva

Celotna zelena površina gozdov v naši občini znaša okrog 50% površine (družbeni sektor 5.000 ha in zasebni sektor 21.000 ha). Ta površina pa je v pretežni večini skupaj kmečko prebivalnega tipa s povprečno zalogo 158 m³ na hektar, kar je pod povprečjem, ki bi ga ti gozdovi lahko normalno imeli.

Naloga gozdarstva je, da z dobrim gospodarjenjem doseže izboljšanje stanja gozdov glede zalog, prirastka, nege, ureditve in obnove ter zagotovi lesni industriji stalen in pravočasen dohod lesne surovine.

Skupna zaloga v družbenih gozdovih znaša 894.000 m³, v zasebnih pa 3.246.000 m³. Na 1 ha lesne zaloge za celotno občino 159 m³, kar je še vedno znatno pod povprečjem in bo še nadalje z raznimi gojitvenimi ukrepi treba to stanje izboljševati. Točne podatke stanja naših gozdov bodo pokazale tudi kasnejše revizije gozdnih gospodarskih načrtov.

Podutik—Granjevica, Rob—Selo, Krvava peč—Bukovec ter razne manjše rekonstrukcije na že obstoječih gozdnih cestah in poteh.

Z gradnjo gozdnih cest bodo nadaljevali predvsem na krinskem in mokrškem območju, kjer je razmeroma še precej težko dostopnih gozdov, od koder je spravilo skoraj onemogočeno in nerentabilno. Tako bodo v letu 1963 nadaljevali z deli na gozdnih cestah iz Rakitne preko Krime do Tomišlja, na cesti Gornji Ig—Ustje in Črni vrh—Pasja ravan ter s cestami na Mokerc.

V preteklih letih se je začelo tudi na ljubljanskem barju z osnovanjem jelševih nasadov, predvsem na območjih, ki niso sposobna za kmetijsko obdelavo. Prvi tak večji nasad je pri Pijavi gorici s površino okrog 40 ha. Z deli bodo nadaljevali tudi v naslednjih letih.

Vsako leto so se iz gozdnega sklada porabila precejšnja sredstva za obnovo, nego, var-

čelo graditi in urejevati umetno jezero. To področje nujno potrebuje sodoben gostinstvo-turističen objekt, ki je že v načrtu in se bo moral čimprej zgraditi.

Turjak s svojo slikovito okolico in zgodovinsko preteklostjo že od nekdaj privablja ljubitelje narave in poznavalce zgodovine v svojo okolico. Zavod za spomeniško varstvo skuša ugoditi tem ljubiteljem, in v ta namen že restavrira del gradu, v katerem bo tudi več turistično-gostinskih prostorov. Gostinstvo podjetje „Daj-dam“ pa bo v tem smislu že letos uredilo sodoben gostinski obrat v sami okolici gradu.

Velik del gostinskih obratov je svoje kapacitete moderniziralo in razširilo v preteklem obdobju vse v cilju čim boljšega zadovoljevanja svojih gostov. Tako so v tej smeri veliko napravili gostinski objekti kot so: gostilne na

Rožniku, Vrhovcih, pri „Zabarju“, na „Križišču“, v Trnovem, pri „Vrhničanu“, na Glincah „Otok Vis“, „Rožna dolina“, gostilna Nova vas, na Livadi pa bo delovala v okviru „Daj-dama“, ki bo za preureditev tega objekta investiral preko 20 milijonov dinarjev. Nadalje se opaža živahna rekonstrukcijska dejavnost še pri naslednjih obratih: gostilni Krim, pri „Dolenjcu“, pri domu v Iškem Vintgarju, gostilna v Daljni vasi pa je bila preurejena v DUR podjetja Vedrog.

Skupna vrednost novih investicij v gostinstvu in obratih družbene prehrane znaša okrog 100 milijonov dinarjev, večina iz lastnih sredstev ter iz sredstev investicijskega sklada občine. V tem času so se kapacitete v gostinstvu povečale za približno 600 sedežev v zaprtih prostorih in za približno 550 sedežev v odprtih prostorih.

Turizem si je utrl pot v sleherni zaselek

Z razvijajočim prometom na naših cestah se pred gostinstvo in turizem postavljajo vedno nove naloge jačanja te dejavnosti, saj je to izdaten del dohodkov tako s področja domače kot tuje valute.

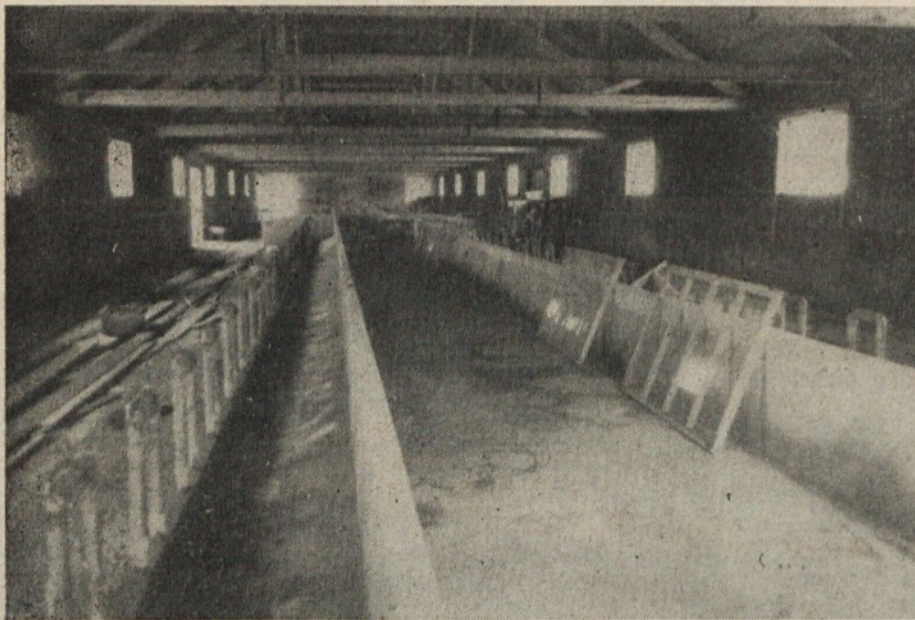
Lega naše občine je z ozirom na razvoj in novo politiko v tej smeri izredno ugodna, saj imamo na našem področju venec znanih Polhograjskih Dolomitov, in pa Krim in Mokerc, ki sta osrednji točki navdušenih nedeljskih ljubiteljev narave. Upoštevač dejstvo, da postaja tudi nekdanji oddaljeni kraj z razvojem avtomobilizma, bližji, se kaže tudi v blagovnem prometu naše občine doseženega v gostinstvu in ta iz leta v leto znatno raste in bo predvidoma v letu 1963 že znašal preko 735 milijonov dinarjev.

Zavedajoč se naravnih lepote in možnosti perspektivnega turizma je bilo v naši občini veliko storjenega v zadnjih treh letih.

Turistični dom na Kureščku je s svojimi 170 sedeži v zaprtih prostorih in 20 spalnicami s 33 ležišči najlepša in najprivlačnejša pridobitev zadnjih let. K temu je treba dodati še ugodno cesto, ki je usposobljena za najtežji avtomobilski promet, saj pripeljejo avtobusi „Ljubljana-transporta“ do samega doma. Naprej pa je cesta vabljiva za obiskovalce gozdnatega Mokrea.

Laži se je na vrhu Krime zbleščala streha našega doma. Do njega vodi avtomobilska pot, uporabna za avtobuse in kamione. Dom nudi s svojimi 1107 m nadmorske višine prekrasen razgled tja do Triglava in je ena najlepših razglednih točk v Sloveniji.

Zasluga za pridobitev teh dveh prelepih turističnih točk in pa delno urejenega kopalnišča na Jezeru pri Podpeči gre v glavnem članom turističnega društva in njegovega prizadevanja vodstva.

V Preserjih bodo letos zgradili hlev za 120 glav živine — Gradnja sodobno urejenega objekta, ki bo namenjen za pisanje mlade živine, bo veljala okrog 14 milijonov dinarjev — Če bo šlo vse delo brez ovir, bodo že prihodnji mesec izročili hlevske prostore svojemu namenu

Plan sečnje v gozdovih zasebnega sektorja za letošnje leto znaša 50.000 m³ lesa, v družbenih gozdovih pa okoli 14.771 m³ ali kakor se pričakuje 69% prirastka v družbenih gozdovih in 75% prirastka v zasebnih gozdovih.

S skrbnim gojenjem gozdov in uravnavanjem sečnje bo treba lesne zaloge čim hitreje dvigniti, vsaj na 250 m³ na ha.

V tem času (1959—1962) je bilo povprečno vsako leto po vseh gozdovih vseh sektorjev pogodeno 15 do 25 ha površin, izvršene so bile letno različne stopnje nege gozdov na površinah 350 do 450 ha gozdov, redno je bilo vzdrževano 200 do 250 km gozdnih cest in poti. Od novih cest pa so bile zgrajene oziroma rekonstruirane ceste: v Polhograjskih Dolomitih, nova cesta iz Kamnika proti Rakitni, del ceste iz Iga proti Vrhku, cesta Škrilje—Mokerc,

stvo gozdnih komunikacij in standarda gozdnih delavcev. Samo za zasebni sektor so bila po letih za vsa ta dela porabljena naslednja denarna sredstva:

leta 1959 — 35 milijonov,
leta 1960 — 40 milijonov,
leta 1961 — 50 milijonov,
leta 1962 — 65 milijonov,

leta 1963 pa se predvideva okrog 75 milijonov dinarjev ali skupaj za to gospodarsko obdobje 265 milijonov dinarjev.

Vsa skrb in politika v gozdarstvu bo šla v smeri čim racionalnejšega izkoriščanja naravnega bogastva.

Lepote visokogorske planote nam odpira ugodna pot do Rakitne. Turistično društvo na Rakitni je že lani s prostovoljnimi delom pri-

Hlevi kmetijskega posestva „Barje“ v Polhovem Gradcu

Turistično društvo Polhov Gradec je s svojim Polhograjskim domom in več weekend hišicami ravno tako v veliki meri pripomoglo k razvoju turizma v naši občini.

Za naraščajoči razvoj turizma so dobrodošla tudi zasebna gostišča, posebno v krajih, kjer se razvija turistični promet. Da se zasebna gostinska obrt pospešuje in vključuje v naraščajoči turizem, bo občinski ljudski odbor vsa zasebna gostišča pavšaliral in jim s tem omogočil, da se lokali preurede in nabavi nova oprema.

Predvideva se v bodoče še razširitev turistično pristopnega področja v do sedaj še nepoznane oziroma manj znane kraje, z ustanavljanjem novih turističnih postojank in izboljšanjem komunikacij v te nove predele.

Crni vrh je poznan po prelepih predelih z

blagimi in močnimi strminami, kar je idealen teren za zimsko smučanje.

Orle preko Rakovnika ali Rudnika pa bi po svojih sadovnjakih česče lahko postale prav priljubljena izletniška točka meščanov v poletnih mesecih.

Povezovanje turizma z muzejsko dejavnostjo dobiva danes v modernem turizmu vse važnejšo vlogo, seveda pa mora temu odgovarjati tudi ustrezna gostinska dejavnost. Temu namenu bi služila popularizacija Cankarjevega vrha s spominom na slavnega pisatelja. Obiskovalcem tega vrha pa bi nudile prijetno okrepčilo gostinski obrati Rožnik in pa obrat Podrožnik—Cad.

V načrtu je tudi ustanovitev arheološkega muzeja z eksponati prvenstveno iz apnenca in to na prostem. Muzej naj bi dajal približno predstavo rimske Emone.

V sedmih letih kar 1021 novih stanovanj

Stanovanjska izgradnja je v preteklih letih zaradi pomanjkanja urbanistične dokumentacije počasi napredovala, saj je bilo v letu 1956 zgrajenih le 65 stanovanj, v letu 1959 pa 113 stanovanj, kar je z ozirom na možnosti sorazmerno malo. V letu 1960 beležimo že pomembnejši dvig; zgrajeno je bilo 186 stanovanj, v letu 1961 pa 219 ter v letu 1962 pa že 266 stanovanj. Skupno je bilo v tem sedemletnem obdobju zgrajeno 1021 stanovanj s skupno kvadraturo 69.172 m² in v vrednosti 3.375.000.000 dinarjev. Od tega je bilo v zasebnem sektorju zgrajeno 284 stanovanj ter v družbenem in zadružnem sektorju pa 737 stanovanj.

Z izdelavo in odobritvijo ureditvenih načrtov bo omogočena hitrejša stanovanjska izgradnja in urejanje komunalnih naprav. Sredstva stanovanjskega sklada se bodo porabila pretežno za blokovno gradnjo, še vedno pa se bo del sredstev dajal kot posojilo tudi stanovanjskim zadrugam in delno tudi za individualno gradnjo. V letu 1963 se predvideva, da se bo izgradilo 374 stanovanjskih enot. V naslednjih letih pa se predvideva stalno povečanje stanovanjske izgradnje in to za okrog 500 stanovanjskih enot letno. Seveda se bo tudi z intenzivnejšo stanovanjsko izgradnjo omogočilo hitrejšo in ekonomičnejše urejevanje komunalnih naprav.

Skrb za boljšo preskrbo prebivalstva

Trgovina je važen faktor v našem gospodarstvu in pri oskrbi prebivalstva je v obdobju do leta 1952/63 napravila močan korak naprej. V tem času so se obnovile številne trgovine, opremile s sodobno opremo ter se zgradili novi trgovski objekti.

Na novo je bil zgrajen potrošniški center v Rožni dolini v vrednosti 50 milijonov dinarjev, za kar je občinski investicijski sklad

prte tri nove prodajalne in sicer za pohištvo in ostalo opremo tovarne „Jadran“ iz Zagreba, prodajalna za potrebščine motorizma podjetja „Volan“ ter prodajalna podjetja „Astra“ z izdelki gumijaste in klasične industrije. PPredvideva pa se ureditev še drugih industrijskih prodajalen. Okrepila se bo tudi trgovska mreža za prodajo mlečnih proizvodov in povrtain na tem območju.

Samopostrežna trgovina na Dobrovi

prispeval 30 milijonov dinarjev kredita, republiški investicijski sklad 14 milijonov dinarjev, ostalo pa gospodarska organizacija. Zgrajen je bil tudi nov potrošniški center v Jeranovi ulici v vrednosti 25 milijonov dinarjev, prav tako iz občinskih in republiških sredstev, potrošniški center na Brdu v vrednosti 24 milijonov dinarjev tudi iz investicijskega sklada občine, preurejena je bila trgovina na Dobrovi, Horjulu in več lokalov v Rožni dolini, Tržaški cesti, na Robu in v Velikih Laščah. Gradi se potrošniški center v Gerbičevi ulici, v načrtu pa je gradnja sodobnega trgovskega lokala na Tržaški cesti, nov potrošniški center na Igu, potrošniški center na Dolenjski cesti ter večja vlaganja v lokale na mestnem področju komune.

Ker na mestnem področju občine obstajajo v glavnem le trgovine s prehrambenimi izdelki, bodo že leta 1953 na Tržaški cesti od

Od trgovskih podjetij, ki imajo sedež v občini, je samo podjetje Mercator — največje podjetje v Sloveniji — saj zaposluje preko tisoč delavcev, ter ustvarja blagovni promet v višini 13 milijard dinarjev. To podjetje preureja trgovske lokale in nastopa kot investitor novih prodajaln na področju občine in na področjih drugih obč. n, kjer ima svoje poslovne prostore. Zgradilo je velika sodobna skladišča in pojačalo svoj avto park. Pomembno vlogo v preskrbi prebivalstva zavzemajo tudi ostala trgovska podjetja, ki imajo svoje lokale na področju občine.

Z gradnjo novih trgovskih lokalov v novih stanovanjskih zgradbah in s preureditvijo lokalov na Tržaški in Dolenjski cesti bo tudi zunanji videz tega predela Ljubljane drugačen, saj se bodo uredile izlozbe, fasade, svetlobni napisi in tudi okolja.

Med najokusnejše urejene gostinske obrate v zasebnem sektorju, sodi brez dvoma gostilna „Pri Pratkarju“ v Polhovem Gradcu — Gostu so ob vsakem času na razpolago raznovrstna odlično pripravljena topla in mrzla jedila, pa tudi „kapljici“ ni kaj očitati — Primer, vreden posnemanja!

Voda in električni tok na slehernem koraku

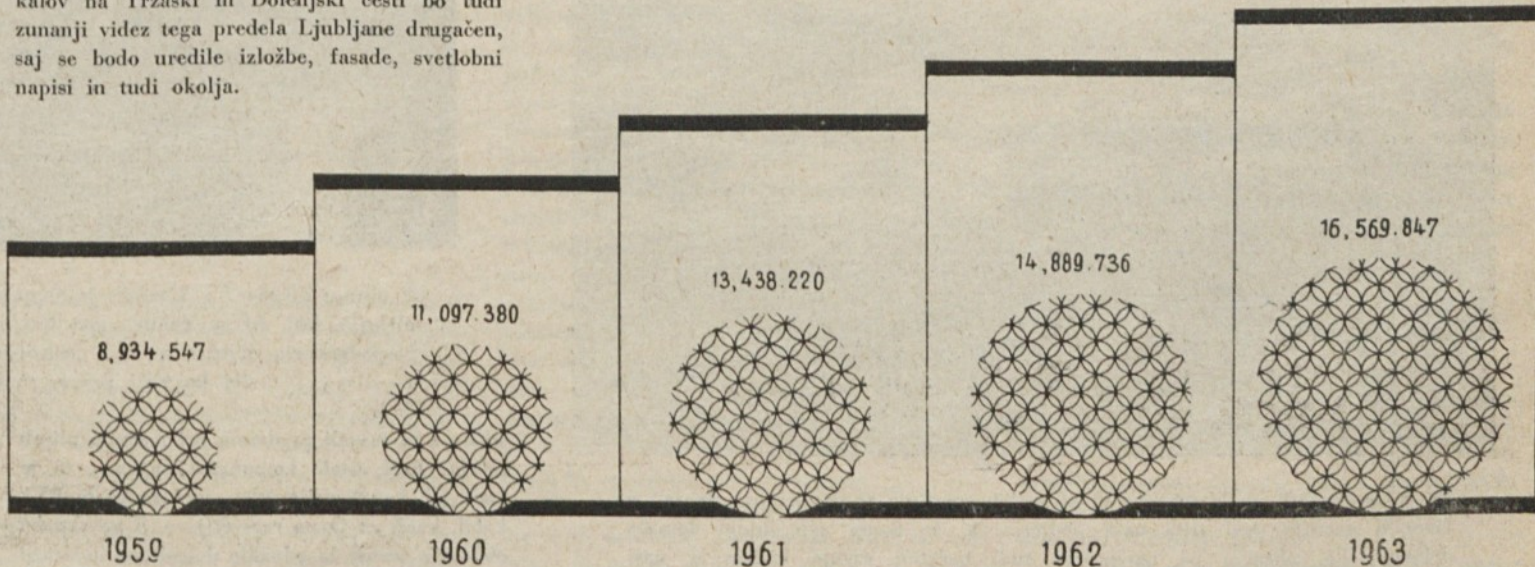
O komunalnih problemih veliko razpravljamo, včasih tudi kritiziramo, toda ko pregleđamo podatke za nekaj let nazaj, kljub pomanjkanju sredstev lahko le ugotavljamo, da so se marsikateri zelo pereči problemi rešili.

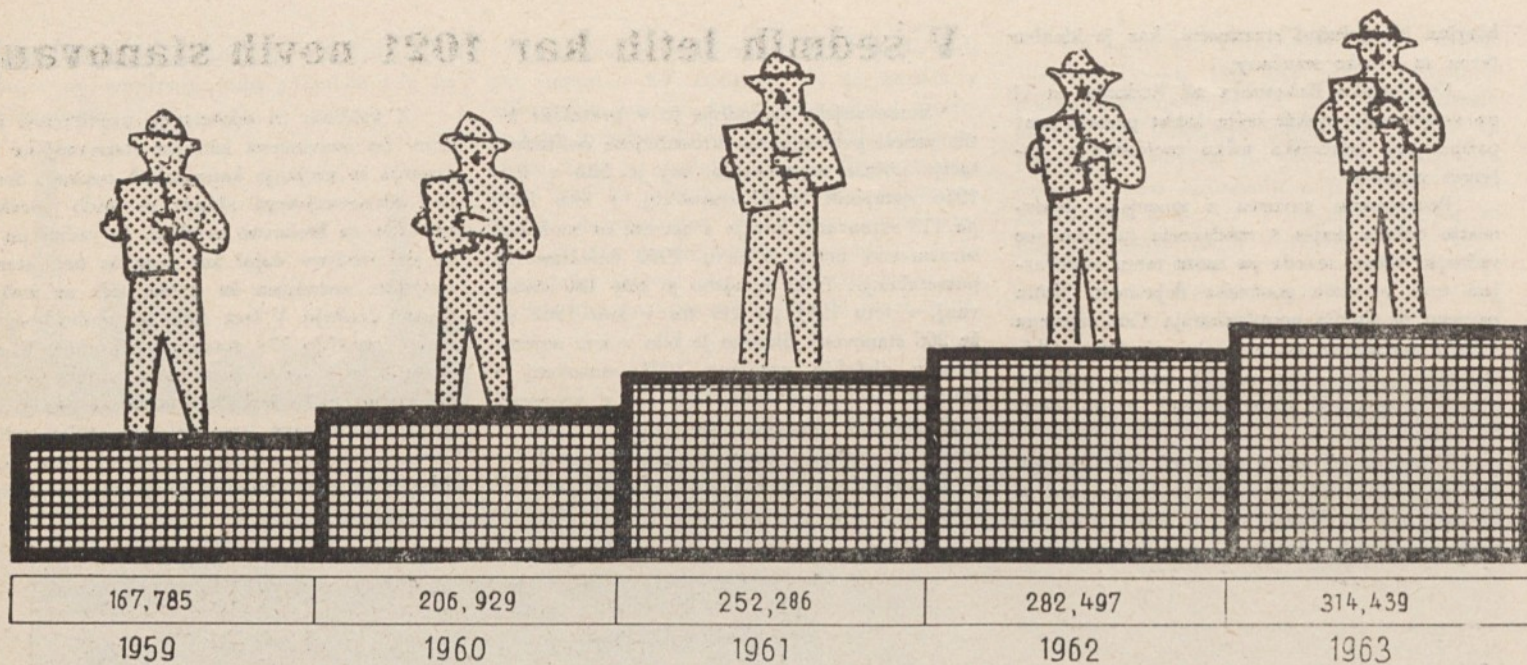
V preteklih letih se je bistveno izboljšala elektrifikacija mesta in ostalih naselij, saj lahko rečemo, da nimamo nobenega naselja več, v katerem ne bi še gorela luč, pripeljana preko daljnovodov iz raznih naših elektraren. Se vedno pa obstajajo potrebe po izgradnji trafo postaj in pa po rekonstrukciji električnega omrežja. V zadnjih letih je bilo zgrajenih 20 transformatorskih postaj za preskrbo naselij z električnim tokom. V programu za letos in v letu 1964 je izgradnja okrog deset transformatorskih postaj poleg delne rekonstrukcije omrežja na posameznih področjih. Transformatorske postaje so bile zgrajene na Bičevju, Crni vasi, na Igu, v Velikih Laščah, na Zažarju, pri ZD Vič, pri trnovski šoli, v Preserjih, v Brestu, v Iški, ob Vrhovnikovi

cesti, pri Iškem mlinu itd. Poleg te izgradnje, pa imajo tudi vsi večji inštituti za lastno uporabo zgrajene transformatorske postaje.

Tudi kanalizacija, ki jo na območju občine ureja in vzdržuje komunalno podjetje Mestna kanalizacija, beleži pomembno povečanje omrežja kot tudi njene rekonstrukcije. Kanalizacijsko omrežje je bilo zgrajeno v dolžini 8.190 m in to na vsem našem področju. Poleg pomembnega urejanja kanalizacijskega omrežja pa še vedno ne moremo biti zadovoljni ter bo potrebno v naslednjih letih vlagati še precejšnja sredstva za ureditev kanalizacije, tako v mestnem kot tudi v izven mestnih predelih. Na izven mestnem območju je kanalizacija vsaj delno urejena v 11 naseljih (Dvorska vas 41 m, Karlovica 50 m, Rob 70 m, Turjak 36 m, Golo—Zapotok 80 m, Brezovica 1250 m, Vnanje gorice 200 m, Notranje gorice 340 m, Dobrova 250 m, Horjul 1000 m, Polhov Gradec 630 m) v skupni dolžini 3.937 m.

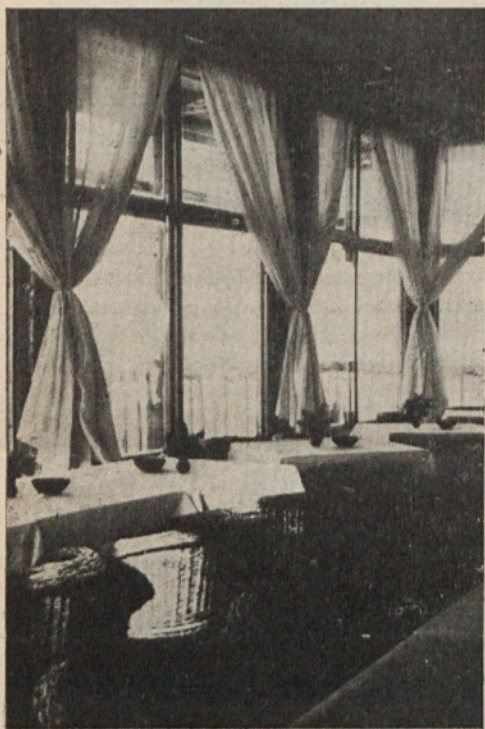
Narodni dohodek od 1959 do 1963

Narodni dohodek na zaposlenega
v razdobju zadnjih štirih let

Ena izmed najpomembnejših investicij je izgradnja zbiralnika ob Gradašnici imenovanega A₇, za katerega so izdelani že vsi načrti ter so predvideni stroški v višini 800 milijonov dinarjev. Načrti predvidevajo ureditev celotnega omrežja kanalizacije na tem področju. Seveda pa bo ta načrt možno ustvariti le postopoma

Urejeni prostori nove restavracije
v turističnem domu na Krimu

v naslednjih letih. V letu 1953 je predvideno, da se izgradi zbiralnik od Ljubljane do Korunove ulice v vrednosti okrog 100 milijonov dinarjev. V kolikor bodo prispevale še gospodarske organizacije, ki so prav tako tudi zainteresirane na izgradnji tega zbiralnika, pa bo mogoče podaljšati zbiralnik do predvidene industrijske cone na Viču.

Javna razsvetljava se je povečala tako deloma po naseljih kot tudi v mestnem področju. Skupno število svetlobnih mest je na mestnem predelu 771, medtem ko je v 25 naseljih 171 svetlobnih teles. Majhna proračunska sredstva ne omogočajo pomembnejše povečave svetlobnih teles še posebej v zunanjih naseljih, občine ter bo nujno le postopoma izboljševati javno razsvetlavo.

Druge komunalne dejavnosti zajemajo urejevanje pokopališč, zelenic, nasadov in parkov in drugo. Z ozirom na veliko razprostranjenost naše občine tudi ostale komunalne naprave zavzemajo važno mesto pri urejanju naselij in njihove podobe. Sredstva, ki se dajejo v ta namen, omogočajo, da se te naprave primerno vzdržujejo.

Posebno je potrebno poudariti mesto in vlogo, ki jo imajo pri urejanju komunalnih naprav krajevne skupnosti, ki z omenjenimi sredstvi skrbijo, da so komunalne naprave kar najbolj vzdrževane in da s prostovoljnimi delom občanov in s krajevnimi samopriskrbi ne samo vzdržujejo, temveč tudi stalno vzdržujejo in izboljšujejo vse komunalne naprave. Če pa pogledamo koliko je teh komunalnih naprav, potem bomo ugotovili, da je preko 900 km cest in vaških poti, da je na teh cestah 111 mostov, da krajevne skupnosti vzdržujejo 4

Salon v polhograjskem Turističnem domu

kilometre kanalizacije, 28 pokopališč, preko 30 spomenikov iz NOB in 23 skupnih grobnic NOB ter da upravljajo in povečujejo 37 področnih vodovodov itd. Uspehi, ki so zabeleženi

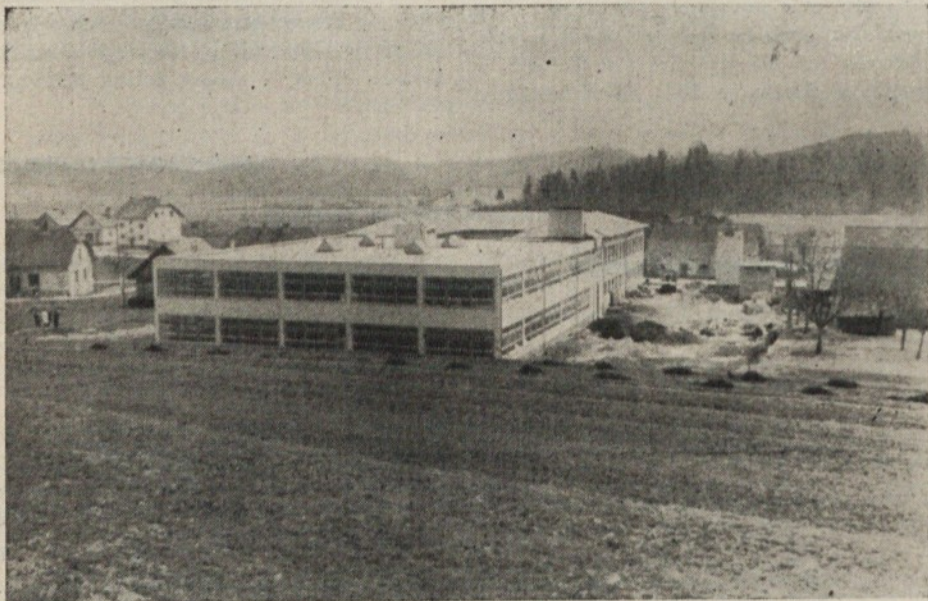
na tem področju, so izredno pomembni, kajti sredstva, ki jih krajevne skupnosti dobijo iz proračuna, se prav s sodelovanjem vaščanov mnogokrat povečajo.

Kljub majhnim sredstvom korak naprej

Vzdrževanje cest zahteva vsako leto veliko sredstev. Ceste, ki jih vzdržuje občina so v glavnem makadamske. Upoštevati pa je treba slabe terenske prilike, majhno nosilnost tal z minimalno dopustno obremenitvijo od 1—1,5 km/m² ter stalno naraščanje prometa s težkimi motornimi vozili. Stroški za vzdrževanje narastejo predvsem v spomladanskem in jesenskem času. Potrebno bi bilo, da bi se vsaj ceste, ki so s prometom najbolj obremenjene površinsko obdelale. To do sedaj ni bilo mo-

göce zaradi tega, ker sredstva, ki so bila namenjena za ceste niso zadoščala niti za redno vzdrževanje cest. S površinsko obdelavo ce-

Ceste na območju občine niso najboljše, cestna mreža pa je razmeroma gosta glede na naseljenost terena. Po pomembnosti se delijo na ceste I. reda, II. reda, III. reda, IV. reda, mestne ulice in krajevna pota.

Po rekonstrukciji se je tovarna elektronskih merilnih instrumentov „Iskra“ v Horjuju uvrstila med tista naša podjetja, ki že danes zaposlujejo domačo delovno silo, obenem pa omogočajo tudi načrtno vzgojo kadrov v naši elektrotehniški industriji

V obratu „Rašice“ v Horjuju je zaposlenih preko 100 deklet iz Horjula in iz bližnjih vasi, ki so dobile zaposlitev z otvoritvijo tega nadvse pomembnega gospodarskega objekta na tem področju — Se več: z novim obratom je bilo slej ko prej rešeno tudi vprašanje zaposlovanja

stišče pa bi morali predvsem pri mestnih ulicah urediti tudi ostale komunalne naprave, to je vodovod, kanalizacija, plan, elektro-kabli, PTT kabli, kabli za javno razsvetlavo. S površinsko obdelavo cestišč bi odpadlo dolgoletno in drago vzdrževanje makadamskih cest.

Ceste I., II. in III. reda vzdržuje Cestno podjetje iz republiškega in okrajnega cestnega sklada. Vzdrževanje teh cest do sedaj ni šlo v breme občinskega cestnega sklada. Po izidu novega zakona o javnih cestah, pa bo morala občina vzdrževati tudi te ceste, v kolikor so

urejene kot mestne ulice (na primer Tržaška cesta, Dolenjska cesta itd.).

Ceste IV. reda vzdržuje ObLO. Po sedanjem stanju je na območju občine 195.097 km cest IV. reda, ker je bila v letu 1961 izvršena nova kategorizacija cest ter so nekatere ceste

Gofo, Pijava gorica—Smrjenje z odcepom do vasi Brezje, cesta na Visoko—Gol—Zapotok in tako naprej.

Po letu 1950 so bila opravljena dela, ki presegajo redno vzdrževanje na naslednjih cestah: gradnja nove ceste Vrzenec—Smrečje

Stanovanjski bloki ob Oražnovi cesti v Ljubljani

III. reda prešle v kategorijo cest IV. reda. To so naslednje ceste: Rašica—Rob, Ig—Zelmlje—Turjak s priključkom na Pijavo gorico, Vič—Vnanje gorice, Notranje gorice—Log, Dobrova—Podsmreka, Drenov Grič—Zaklanec—Dvor, Polhov gradec—Crni vrh, Barje—Podpeč in Smrečje—Subi dol.

Vse ceste IV. reda so makadamske razen 0,350 km, to je cestni priključek na Turjaku & Zadržnemu domu.

V letu 1952 je bilo na 196.097 km ceste porabljenega skupaj 9.130 m³ gramoza. Cena gramoza posutega na cesto stane 1 m³ 4.000 dinarjev, na izven mestnem območju pa 3.600 dinarjev. Za redno vzdrževanje makadamskih cest, bi letno potrebovali povprečno najmanj 20 m³ gramoza za 1 km ceste.

Poleg posipavanja z gramozom so ceste IV. reda in mestne ulice v zimskem času pluzene in posipane proti poledici. Za posipanje proti poledici se porabi letno povprečno 110 kubičnih metrov peska. Po pogodbi s Komunalnim podjetjem Vič, podjetje dvakrat letno okoplje cestišča in hodnike, očisti občestne odvodne jarke, pokosi travo ob cestah in zagrabljava ceste.

Po računu, vzdrževanja cest iz preteklih let so bili kalkulacijski stroški letno vzdrževane 1 km ceste izračunani na 215.000 din. Na območju nekdanje občine Ljubljana-

(del), rekonstrukcija ceste Lužarji—Predgozd, gradnja ceste na Kurešček in odcep Kurešček—Zapotok, rekonstrukcija ceste Belica—Babna gora, gradnja ceste Samotorica, gradnja ceste Horjul—Koreno, gradnja ceste Horjul—Samotorica, gradnja dela ceste Crni vrh—Maček—Košir, gradnja ceste Vrzenec—Zažar, preložitve ovinka na cesti Ljubljana—Butajnova, gradnja ceste Kamnik—Rakitna, gradnja ceste na Krim, Skrabčeva ulica, Cesta VI, Postojnska ulica, Idrijska ulica, Kopaljska ulica, Dobrilova ulica, Oražnova ulica, Oslavijska (del) s kanalizacijo, Krakovski nasip, Tobačna ulica, Orlova cesta (na železniškem prehodu), podaljšek Jamove ceste, Krimska ulica s celotno kanalno ureditvijo, rekonstrukcija Kolezijske ulice (del).

Poleg ceste morajo biti redno vzdrževani tudi mostovi na cestah. Mostov je na območju občine po številu 73. Večja dela so bila opravljena na naslednjih mostovih: most preko Išce v Hauptmancah, most preko Išce na Peruzzijevi cesti, mostovi na Crno vaški cesti, most na novo zgrajeni cesti Belica—Babna gora, novo zgrajeni most na cesti Strahomer—Tomišelj preko Iške, most preko Gradašnice v Koleziji, mostovi na cesti Polhov gradec—Crni vrh, novo zgrajeni most na Malem grabnu (Plutal).

Ker redno vzdrževanje makadamskih cest predvidene kot glavne prometne žile občinskega zahteva vsako leto veliko sredstev, bo treba

Ob Tržaški cesti že raste novo stanovanjsko naselje, v katerem bodo naši občani že letos svoja nova bivališča

Vič je bila v letih 1956 do 1960 površinsko obdelana poleg okrajne ceste Ljubljana—Polhov gradec še Bokalska cesta v dolžini 1.528 km. Izvršene so bile priprave za površinsko obdelavo: Krakovskega nasipa, Postojnske ulice, Oražnovne ulice, Gorupove ulice in Tobačne ulice; na območju bivše občine Ljubljana—Rudnik pa utrditev cestišč: Staje—Vrbljenje, Izanska cesta—Iška loka—Ig, Izanska cesta—Mačena, Brest, Strahomer, Tomišelj, Gavge—Saralovo—Klada, odcep na Dobravico od ceste Ig—

vsaj ceste, ki so po urbanistični dokumentaciji cestnega omrežja, čimprej površinsko obdelati. Prav tako pa bo občina nudila pomoč krajevnim skupnostim pri izgradnji krajevnih cest in to predvsem tistim skupnostim, ki bodo tudi same prispevale k izgradnji cest.

Svet za komunalne zadeve bo skupaj z upravnim odborom komunalnega sklada s sodelovanjem drugih organov sestavil plan rekonstrukcije prometnih cest glede na nujnost rekonstrukcije.

Rešili smo pereče vprašanje vodovodov

Centralno vodovodno omrežje na mestnem območju je pod upravo komunalnega podjetja „Mestni vodovod“, za vodovode na podeželju pa skrbijo krajevne skupnosti.

Vodovodno omrežje je znašalo v letu 1955 samo na območju nekdanje občine Ljubljana—Vič skupno 53.000 metrov. Po letu 1955 do 1960 je bilo na območju mestnega dela občine Ljubljana—Vič zgrajeno skupno 5.383 m vodovoda. Zgrajen je bil vodovod na Lepem potu, v „Sibiriji“, na Vrhovcih, v „Bonifaciju“ in v Zgornjem Logu. Na izven mestnem območju pa je do leta 1960 ObLO Ljubljana—Vič zgradil lastno vodovodno omrežje na Brdu, na Podutiku, na Vrhovcih in v Notranjih gorica v skupni dolžini 8.550 metrov. Tako se je vodovodno omrežje do leta 1960 povečalo skupno za 13.943 metrov, za kar je bilo porabljeno 55.430.283 dinarjev.

Po letu 1950 je bilo vodovodno omrežje na mestnem območju občine Ljubljana—Vič—Rudnik povečano za skupno 4.227 metrov v skupni vrednosti 24.914.770 dinarjev.

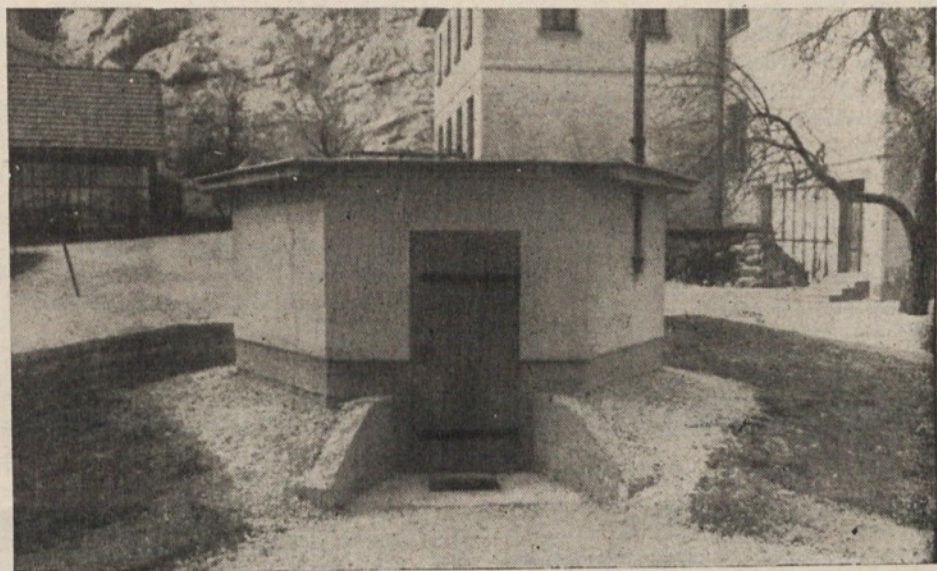
Na izven mestnem območju občine pa so bili zgrajeni vodovodi: na Igu, vodovod Pre-

serje—Podpeč, v Planini, v Butajnovi, v Zažarju, v Ljubogjni, na Dobrovi, v Horjulu, v Vnanjih gorica, rekonstrukcija vodovoda na Brezovici, zajetje in del omrežja v Zapotoku, vodovod v Dolščakah, rekonstrukcija omrežja v Velikih Laščah in vodovod v Logarjih.

Vodovodi so se zgradili v naseljih izven mesta in dopolnjevali v okviru mestnega vodovoda iz sredstev občinskega ljudskega odbora, sredstev mestnega vodovoda, samoprispevka občanov in prispevka gospodarskih organizacij. Zlasti na podeželju pa niso še vsi računi za gradnjo vodovodov poravnani.

Vodovodi na območju naše občine so še vedno pereč problem tako v mestnih kot v izven mestnih predelih. Pri pomoči krajevnih skupnosti za gradnjo vodovodov pa bo občina nudila pomoč predvsem tistim krajevnim skupnostim, ki z lastnimi prispevki gradijo in rekonstruirajo vodovodno omrežje.

V letu 1953 je naša občina predvidela dotacijo za pomoč pri rekonstrukciji oziroma dograditvi vodovodov na Brdu, v Zažarju, na Skofljici, na Igu, v Kozarjah, na Dvoru, v Preserju, na Brezovici ter v Vnanjih gorica in drugod.

Mnogo žuljev in znoja, še več pa dobre volje, je bilo treba, preden je tudi v Notranjih gorica pritekla vaščanom voda v njihove domove — Na sliki: zajetje vodovoda, ki so ga zgradili domačini večji del s prostovoljnimi delom

Pomanjkanje uslužnostnih obrtnih dejavnosti

Po obsegu proizvodnje in narodnega dohodka je obrt na tretjem mestu, takoj za industrijo in kmetijstvom.

Z naraščanjem družbenega bruto proizvoda je bilo v zadnjih letih (1959—1963) je ta narasel od 3.200 na 4.263 milijonov ali za 48%. Naraščanje družbene obrti pa je bilo nekoliko hitreje saj je ta naraščal za 54%.

Za to obdobje je značilno ustanavljanje obrtnih delavnic z uslužnostnim značajem. Po krajšem ali daljšem poslovanju pa se je uslužnostni značaj v teh delavnicah spremenil v proizvodnega, to pa zato ker je trg zahteval gotove, do neke mere serijske izdelke in jih tudi dobro plačeval, kar je stimulatивно vplivalo na obrtne proizvajalce in na njihovo poslovno preorientacijo. Na območju občine pa posluje 16 gospodarskih organizacij družbenega značaja, katere obstoj pogojujejo okolne potrebe industrije in potrebe po uslužnostnih dejavnostih. Poleg družbene obrti posluje na področju občine tudi 588 obrtnih enot zasebnega značaja. Večina zasebnih obrtnikov, predvsem iz kovinske in lesne stroke se je preusmerilo v proizvodnjo za trg.

Spričo vedno večje gradnje stanovanj in naraščanje števila prebivalstva primanjkuje predvsem teh uslužnostnih dejavnosti: pleskarstvo, vodno-toplotno inštalaterstvo, kleparstvo, fina mehanika, popravilnice čevljev in uslug za zaščito kovin pred atmosferskimi vplivi, zlasti še za avtomobile (pleskanje).

To nalogo nadaljnega razvoja in povečanja tako družbene, kot zasebne obrti bo morala v še mnogo večji meri reševati in usmerjati občina.

Dejavnosti uslužnostnega značaja že v veliki meri prevzemajo servisi stanovanjskih skupnosti to zlasti v mestnem področju. To dejavnost oziroma vlogo pa bi bilo potrebno stimulirati ravno tako na podeželju pri krajevnih skupnostih.

V obdobju od 1959—1963 zaznamujemo močno naraščanje obrtnih kapacitet, ki so bile pogojene z večjimi investicijskimi vlaganji v nova obrtna podjetja in sicer:

„IGO“

To je podjetje za izdelavo gostinske opreme. Uspešnost poslovanja se kaže v naraščanju družbenega produkta, saj je ta znašal v letu 1950 kar 200 milijonov, letos pa bo že 700 milijonov dinarjev ali za 250% povečanje.

Kvaliteta izdelkov tega podjetja se kaže v tem, da so dosegli renome jugoslovanskega merila. Oprema podjetja si utira pot v vse važnejše obrate turističnega in gostinskega značaja. Podjetje nastopa s svojimi eksponati tudi na različnih razstavah in sejminh.

„TEKSTILKA“

Podjetje je bilo ustanovljeno pred tremi leti in je usposobilo prostore za svojo dejavnost v Vrbljenju pri Igu. Iz skromnih razmer in z majhnimi finančnimi sredstvi je to obrtno podjetje postalo eno zelo važnih gospodarskih organizacij, saj bo znašal celotni dohodek 1963. leta 170 milijonov dinarjev.

Podjetje je z večjim delom sredstev samo investiralo v svoj obrat stroje in vozni park.

To pa je lahko doseglo le s krepitvijo uspešnega finančnega poslovanja.

Proizvodi podjetja so na trgu zelo iskani, tako da so uvedli še tretjo izmeno, da bi vsaj do neke mere lahko krili potrebe.

Velika prednost tega podjetja se kaže tudi za prebivalstvo, saj zaposluje večje število domačinov, ki so se popreje vozili v kaj oddaljeno Ljubljano.

„GALVANOTEHNIKA“

Podjetje se bavi s površinsko obdelavo kovin — niklanje, cinkanje in kromanje.

Ustanovljeno je bilo leta 1961 kot uslužnostno podjetje za potrebe prebivalstva, industrije in obrti.

Važnost tega obrata se kaže v njegovih odjemalcih, saj dela za naše največje industrijske predstavnike, kot so: ISKRA, TOMOS, PRETIS in drugi. Podjetje je začelo s svojo proizvodnjo v zapuščenih prostorih na Glineku pri Škofljici. Vso svojo investicijsko opremo in pa prostore je podjetje tekom svojega poslovanja v večji meri nabavilo iz lastnih sredstev. Svoj nezadostni delovni prostor je povečalo z dozidavo delovnih prostorov, skladišč in sanitarij.

Vrednost celotne proizvodnje bo v letu 1963 dosegla 60 milijonov, kar je za uslužnostno obrtno podjetje z malimi materialnimi stroški zelo velik uspeh.

Podjetje je prisiljeno delati v treh izmenah in mu že sedaj primanjkuje delovnih prostorov tako, da mora že sedaj računati na svojo razširitev.

„GALJEVICA“

Obrtno podjetje za vliivanje barvastih kovin je bilo ustanovljeno leta 1960.

Iz minimalnih pogojev se je tudi to podjetje kljub težavam razvilo v solidno obrtno podjetje, saj bo bruto proizvod letos znašal že preko 130 milijonov. Ker je na trgu veliko povpraševanje po uslugah tega podjetja, bo to že letos preuredilo oziroma razširilo svoje delovne prostore.

„MIZARSTVO IG“

Podjetje je nastalo z osamosvojitvijo leta 1959. Bruto proizvod je takrat znašal 3,5 milijonov, letos pa bo že predvidoma znašal 120 milijonov. Podjetje se bavi z izdelavo stavbenega in ostalega pohištva, letov za okvirje slik in ima poseben obrat za tapetništvo. Podjetje je tudi v proizvodnem sodelovanju z drugimi podjetji, katera proizvajajo sodobno industrijsko opremo.

Podjetje je od ustanovitve do danes pridobilo preko 400 m² novih delovnih prostorov in si nabavilo nove stroje. Važnost te gospodarske organizacije se kaže tudi v tem, da je zaposlila preko 70 delavcev, med katerimi pa prevladujejo žene. To dejstvo je za sam kraj izredne važnosti, saj je več delovne sile kot pa znašajo vse zaposlitvene kapacitete.

„ELEKTROMONTAŽA“

To podjetje je le uslužnostnega značaja. Opravlja vsa popravila raznih električnih instalacij, popravlja električne stroje, vrši servis za električne bojlerje tovarne „TIKI“. Podjetje posebno v zadnjih dveh letih uspešno širi svoje usluže in je pridobilo nove delovne prostore v Rožni dolini.

„SERVISI“

Opaža se, da naša uslužnostna obrt ni zadosti prislubnila naraščajoči motorizaciji in modernizaciji gospodinjstva. Zato je ObLO s sodelovanjem podjetij „ISKRE“ in „Slovenija-avto“ ustanovil servise. Iskra servis ima v Rožni dolini 1300 m² novih delovnih prostorov. Osebe v servisu je prezaposleno in je velika potreba po teh uslugah v okolici. Servis vrši popravila vseh vrst radio aparatov, televizorjev in drugih električnih naprav. Kako potreben je bil servis, se vidi iz tega, da je v letu 1962 bil bruto proizvod 250 milijonov, letos pa bo predvidoma 500 milijonov dinarjev. Kljub velikemu prostoru pa bo Iskra servis primoran zaradi velikega gospodarskega poslovanja pridobiti nove delovne prostore.

Drugo podobno servisno delavnico je pa ustanovilo podjetje Slovenija-avto, katero je

odprlo velik AVTO-SERVIS na Tržaški cesti. V načrtu pa je gradnja večjih hal za tehnične preglede vseh vrst vozil, kakor tudi za pleskanje in popravila.

To bo eden prvih modernih servisov v Jugoslaviji, kjer bodo možne vse reparature vključno tudi registracija avtomobilov.

Poleg servisa na Tržaški cesti posluje tudi na Dolenjski cesti AVTO-SERVIS v sestavi podjetja COSMOS. Ta servis vrši vse usluže in popravila avtomobilov.

Tudi ostala obrtna podjetja so vlagala lastna sredstva v opremo in povečanje delovnih prostorov in lahko trdimo, da so bila v ta namen potrošena znatna sredstva.

Večje adaptacije oziroma pridobitve novih prostorov pa so bila izvršena še pri naslednjih podjetjih:

Mizarska zadruga Vič, je v obdobju 1959 do 1963 z lastnimi sredstvi zgradila 499 m² delavnice in sanitarije. Podjetje se bavi tudi s stavbenim mizarstvom in je velik del svojih kapacitet (45%) usmerilo v to vrsto dejavnosti.

Izpopolnitev zdravstvene službe

Z združevanjem občin je tudi organizacija in mreža zdravstvenih ustanov doživljala svoje spremembe. Od začetka leta 1961 dalje imamo na območju naše občine naslednje samostojne zdravstvene domove in ustanove:

Zdravstveni dom Vič z zunanji enotami: ambulanta v Horjulu, ambulanta v Polhovem Gradcu, ambulanta na Dobrovi, ambulanta v Vnanjih gorica.

Zdravstveni dom Rudnik z zunanji enotami: ambulanta na Škofljici, ambulanta na Igu, ambulanta v Podpeči, ambulanta v Velikih Laščah, pomožna ambulanta na Rakitni.

Materinski dom Ljubljana-Vič.

Lekarna Vič.

Mreža zdravstvenih ustanov kot tudi njihova kapaciteta, upoštevajoč dograditev stavbe ZD Rudnik zadošča sedanjim potrebam in v glavnem tudi potrebam prihodnjih let.

Za razvoj in izpopolnitev zdravstvene službe so na območju naše občine bila vložena pomembna sredstva za gradnjo novih prostorov, za izboljšanje obstoječih prostorov in za kritje stroškov zdravstvenih storitev na področju zdravstvene preventive ter zdravljenja določenega kroga prebivalcev oziroma določenih bolezni.

Najpomembnejša vlaganja so prav gotovo bila v gradnjo novih prostorov in sicer:

Zdravstveni dom Vič z opremo 290.000.000 dinarjev in dosedanja gradnja ZD Rudnik 74.000.000 dinarjev.

Za dograditev ZD Rudnik in za njegovo opremo pa je potrebno še nadaljnjih 110 milijonov dinarjev.

V letu 1951 in 1962 so sredstva občine narasla v primerjavi s prejšnjimi obdobji, ker je v letu 1961 bil dograjen ZD Vič in s tem razširil svojo dejavnost in ker je v tem letu občina prevzela plačevanje zdravstvenih storitev za duševno bolne nezavarovane bolnike, in plačevanje prispevkov za kmetijske zavarovance.

Kot kaže, bomo letos spravili z mrtve točke tudi dokončno izgradnjo zdravstvenega doma na Rudniku — Sredstva, ki smo jih vsa leta več kot pogrešali, bodo to pot na razpolago, tako, da se lahko že v bližnji prihodnosti nadejamo pomembne pridobitve v našem zdravstvu

Ustrezna davčna politika — pogoj za krepitev zasebne obrti

Primanjkuje pa raznih delavnic uslužnostnega značaja.

Značilno za zasebno obrt je to, da je uslužnostna obrt v upadanju. Celotno število obrtnih enot se zadnja leta zmanjšuje, vendar to zmanjševanje gre na račun odpovedi privatnih mlinarjev in pa prevoznikov s konjsko vprego. V zasebni obrti prevladujejo zlasti še obrtne delavnice mizarskega in kovinskega značaja.

ObLO bo na podlagi zakonskih določil vodil politiko krepitve zasebne uslužnostne obrti z ustrezno davčno politiko, z zmanjšanjem občinske doklade kot to predvidevajo republiški predpisi. Za to bo pristojen svet za obrt izdelal predlog katere obrti so uslužnostne za katere bo veljalo znižanje.

Poleg klasične zasebne obrtne dejavnosti pa ima naša občina zelo razširjeno domačo

obrt, predvsem v predelih Velikih Lašč, kjer v vsaki hiši izdelujejo suho robo. Promet, ki ga na ta način ustvarjajo proizvajalci znaša preko 150 milijonov dinarjev in predstavlja izdaten vir dohodkov za prebivalce Hribovskega področja Velikih Lašč, Roba in Turjaka. Tudi ta obrt je velikega pomena saj se večji del izdelkov iz manj kvalitetnega lesa izvažajo v tuje države. Tudi to obrt bo treba še pospešiti in jo usmerjati da tako postane še važnejši gospodarski činitelj v teh krajih.

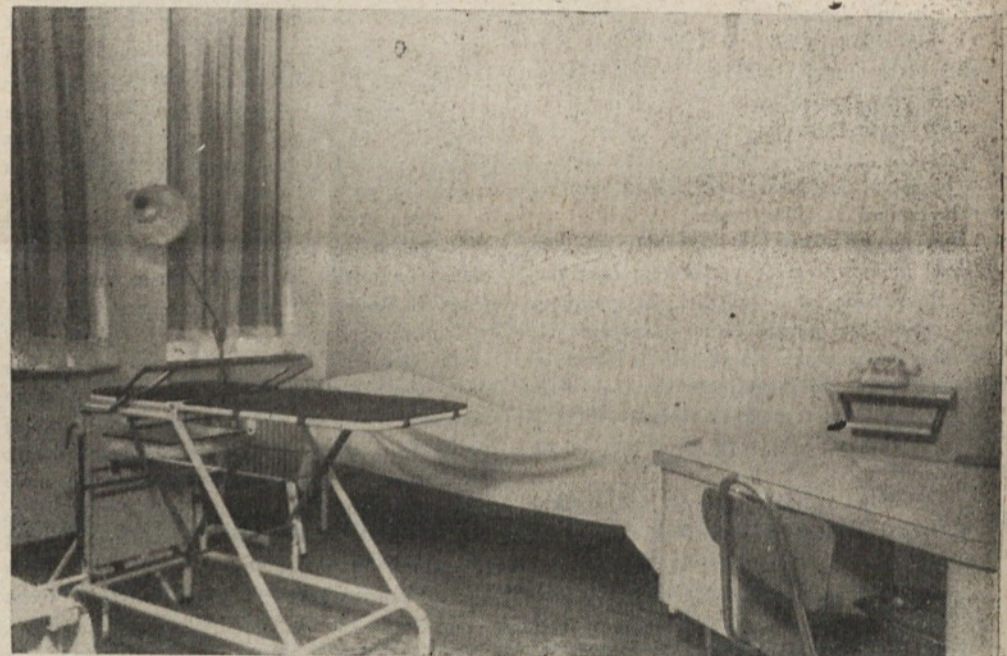
V zasebni obrti je bilo v letu 1962 588 obrtnih enot z 429 najete tuje delovne sile in 118 vajencev. Tako število vajencev pa je za naše področje premajhno ter bo treba vajeniško vprašanje reševati tako, da se bo vključevalo v proizvodnjo — v uk čim večje število vajencev, če hočemo, da se nam bo uslužnostna obrt tudi progresivno razvijala.

Najbolj pereč problem so upravni prostori in prostori za ambulante v Ljubljani na Izžanski cesti, kjer je spričo velikega števila pacientov in skrajno neprimernih pogojev skoraj onemogočeno zadovoljivo delo.

V zunanji organizacijskih enotah so prostori in oprema ustrezni in se delo opravlja v zadovoljivem obsegu in kvaliteti.

LEKARNA VIČ

Z dograditvijo ZD Vič je tudi lekarna Vič dobila nove prostore. Njeno dejavnost nam pojasnjujejo podatki o prometu, ki se je po-

Detajl iz zdravstvenega doma na Viču: sodobno urejena ordinacijska sprejemnica

preventivna služba. Organizirana je bila polivalentna zdravstvena služba.

večal od 23 milijonov dinarjev v letu 1959 na 60 milijonov dinarjev v letu 1962.

ZPRAVSTVENI DOM „RUDNIK“

Zaradi pomanjkanja prostorov se dom ni mogel razviti v potrebni meri vseh dejavnosti.

MATERINSKI DOM

Materinski dom sprejema v oskrbo nosečnice, ki pričakujejo otroka. V letu 1961 je imel 32 postelj, v letu 1962 pa 37 postelj. Zaposluje 1 honorarnega zdravnika, 4 medicinske sestre in 6 ostalega osebja. Njegovo delo kažejo naslednji podatki: v letu 1950 je bilo 7.577 oskrbnih dni, v letu 1961 pa 8.909 in v letu 1962 pa že kar 13.300 oskrbnih dni.

Dosedanja vlaganja in organizacija mreže zdravstvene službe nam zagotavljata ustrezno zdravstveno varstvo.

„NASA KOMUNA“ — glasilo Občanskega odbora SZDL Ljubljana-Vič-Rudnik — Izhaja mesečno — Ureja uredniški odbor: Danilo Emeršič, Sergej Epih, Boris Makovec, Ivan Virnik, Darko Perovšek in Jože Jesih — Odgovorni urednik Ivan Virnik — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trg MDB 7, telefon 20-728 in 22-454 — Tekoči račun pri NB Ljubljana 600-18-608-25 — Celoletna naročnina 400 din, polletna 200 din in je plačljiva vnaprej — Tiska Tiskarna šolskih delavnic tehniških šol v Ljubljani.

Kvalitetnejše vzgojno-izobraževalno delo in pridobitev novih učnih zavodov

V zadnjih letih je bilo na področju šolstva več pomembnih sprememb. Reformirano je bilo naše šolstvo, šole same pa so postale samostojno vzgojno-izobraževalni zavodi z družbenim upravljanjem.

Uresničevanje šolske reforme je zahtevalo večja vlaganja v šolstvo na območju občine. Reformirani pouk je še bolj zaostrial rešitev že obstoječih problemov v našem šolstvu, nekatere probleme pa je na novo odprl. Tako so kot trajni problemi zahtevali nujno rešitev predvsem naslednji:

— zagotoviti ustrezno mrežo osnovnih šol in dovolj šolskih prostorov;

— zagotoviti šolam ustrezno opremo, učila, ponazorila in druge učne pripomočke;

— zagotoviti šolam sredstva za njihovo redno vzgojno-izobraževalno delo;

— zagotoviti dovoljno število učnega kadra z ustrezno strokovnostjo.

V občini je bilo že pred šolsko reformo veliko pomanjkanje šolskih prostorov. Na nekaterih območjih je bilo nujno potrebno zgraditi nove šole, na nekaterih že obstoječih šolah pa povečati število učilnic zaradi povečanega števila otrok. Reformirani pouk pa je še posebej zaostrial pomanjkanje učilnic za tehnični in gospodinjski pouk, za pouk kemije in fizike, za likovni pouk in glasbeno vzgojo.

Reformirani pouk je zahteval tudi nova učila, ponazorila in druge učne pripomočke.

Tako je bilo v letih 1957—1962 porabljeno za gradnjo novih šol skupno 578 milijonov dinarjev in pridobljenih 57 učilnic s tem, da šola „Oskar Kovačič“ še ni popolnoma dograjena. Za dograditev de šole bo v letu 1963 porabljenih še nadaljnjih 100 milijonov din.

Poleg navedenih novogradenj pa je v zadnjih štirih letih bilo z večjimi popravili in adaptacijami izboljšano stanje šolskih prostorov na šolah na Viču, na stari šoli na Brezovici, Dobrovi, Notranjih goricah, Polhovem Gradcu, Daljni vasi, Mohorju, Iški vasi, Igu, Tomišlju, Turjaku, Velikem Osolniku in v Brezjah. Za te adaptacije je bilo vloženo preko 13 milijonov dinarjev.

Vzporedno z gradnjo novih šol na Brezovici, Vrboveh in v Trnovem so bile zgrajene tudi dve trafo postaji, kanalizacija in vodovod, kar pa ne služi samo potrebam šole, pač pa tudi prebivalstvu okolice.

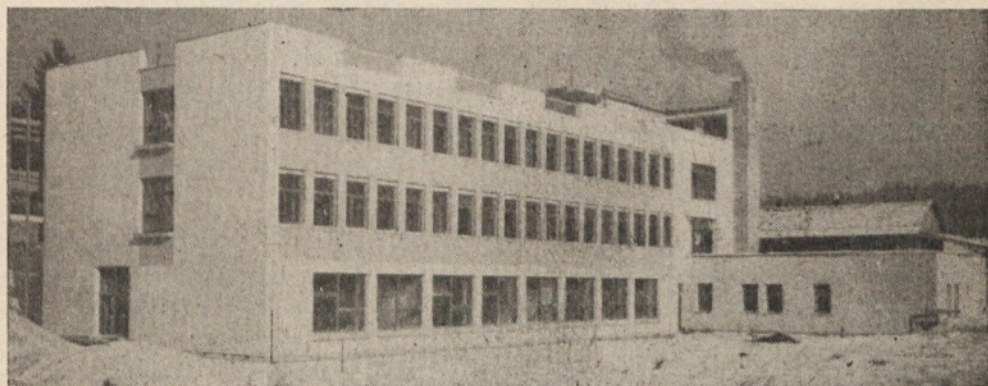
Da bi zagotovili kvalitetnejše vzgojno-izobraževalno in tudi drugo delo reformirane osnovne šole in zmanjšali stroške za administrativno in finančno poslovanje šol, je ljudski odbor v letu 1952 s posebnim odlokom določil mrežo osnovnih šol tako, da so nižje organizirane in nepopolne osnovne šole kot podružnične šole priključene najbližji popolni šoli. Tako imamo danes v občini 12 osnovnih šol s skupno 23 podružnicami. Poleg osnovnih šol so v pristojnosti občine še ena gimnazija in glasbena šola.

Z nastajanjem stanovanjskih skupnosti se je mnogo več pozornosti posvečalo zlasti skrbi za otroka in družino. Z osamosvojitvijo posameznih otroških vzgojno-varstvenih ustanov je bila podana naravna možnost za vsestranski razvoj. V letu 1950 nastopi prelomnica. Vse dotlej nekako vase zaprti vrteci začno preraščati v vzgojno-varstvene ustanove s poslušom za potrebe zaposlenih ljudi svojega okoliša.

Ustanove prejele iz sklada za šolstvo ObLO Ljubljana-Vič-Rudnik v zadnjih letih večja sredstva, v letu 1951 12 milijonov, v letu 1962 pa 15 milijonov dinarjev, plan za leto 1963 pa predvideva 20,4 milijonov dinarjev.

Poleg tega je ObLO pospeševal razvoj otroškega varstva tudi s tem, da je v mejah možnosti skrbel tudi za prostore teh ustanov:

— Za otroško ustanovo v Rožni dolini je

Pred dvema letoma smo med vrsto naših znanstvenih zavodov in inštitutov, dobili tudi novo Biotehniško fakulteto

V ospredju je skrb za šolske otroke, ureditev prostorov zanje, organizacija dela in zadostno in urejeno prehrano, podaljša se delovni čas od 6 na 10, 11 in 12 ur dnevno, zniža se starostna meja za sprejem celo na dveletne otroke, organizira se oddelke za dojenčke itd. Zelo važno je poglobljanje vsebine vzgojnega dela v ustanovah, popestritev dela z dopolnjevanjem najrazličnejših načinov in pa vzgojnih prijemov v skladu z družbenim vzgojnim smotrom. Dejavnost vzgojno-varstvenih ustanov se prenese navzven, tako da se občasno vključujejo tudi drugi otroci, ki niso redni oskrbovanci.

Materialni pogoji so bili sprva dokaj težavni. Zlasti prostori so bili najbolj boleča točka. Ob splošnem prizadevanju pa se je število otroških ustanov v zadnjih letih povečalo od tri na sedem.

To je posledica koordinirane skrbi tako ustanov samih, njihovih samoupravnih organov in ObLO. Ker pa je le ena od teh ustanov grajena za potrebe varstva, ostale pa so v več ali manj primernih preurejenih prostorih, bo v bodoče za razširitev mreže teh ustanov treba pričeti z graditvijo odgovarjajočih prostorov.

V skladu z resolucijo o nalogah komrne in stanovanjskih skupnosti pri otroškem varstvu je ObLO vedno zagotavljal sredstva za nemoteno vzgojno delo in za manjše investicije

(oprema, učila), medtem ko stroške za prehrano in druge materialne izdatke krijejo starši. Socialno varstvo daje del sredstev tudi za nekatere gojence vzgojno-varstvenih ustanov.

Za vzgojno delo in manjše investicije za opremo in učila so otroške vzgojno-varstvene prenesel na stanovanjsko skupnost Rožna dolina večjo stanovanjsko hišo, v kateri so deloma že, deloma pa še bodo z manjšimi preureditvami pridobljeni ustrezni prostori za potrebe tega okoliša.

— Na stanovanjsko skupnost „Malči Beličeve“ je prenesel staro šolo na Viču, v kateri ima že del svojih prostorov otroška ustanova in v kateri se bo moglo z izpraznitvijo drugih uporabnikov v celoti urediti otroško varstvo.

— Na Bičevju je prepustil stanovanjski skupnosti „Milan Česnik“ enostanovanjsko hišo, v kateri je del prostorov že preurejen za otroško varstvo in v njih posluje ustanova že od jeseni leta 1952.

— Ob Tržaški cesti je v gradnji nova stavba za otroško vzgojno-varstveno ustanovo s kapaciteto 100 otrok.

— V novo zgrajeni trnovski šoli je del prostorov začasno dobila otroška vzgojno-varstvena ustanova Trnovo.

Osamosvojitve teh ustanov kot samostojnih zavodov z družbenim upravljanjem je že do

Zdravstveni dom na Viču je po dolgih letih slednjic le rešil pereče vprašanje naše zdravstvene službe

Slaba opremljenost šol je zaradi uspešnejšega izvajanja šolske reforme in kvalitetnega pouka zahtevala hitrejšo in odločnejšo ukrepe.

Obsežnejše in kvalitetnejše vzgojno-izobraževalno delo je zahtevalo tudi večja sredstva za redno delo šol.

Splošno pomanjkanje učnega kadra v naših šolah se je s šolsko reformo na nekaterih učno-vzgojnih področjih še povečalo in zaostrialo. Pomanjkanje učnega osebja pa so spremljali in večali še drugi problemi zlasti slabo urejeno nagrajevanje in pomanjkanje stanovanj.

Skratka, problemi in potrebe na področju šolstva so v naši občini bile velike in številne in jih ni bilo moč rešiti vseh hkrati niti v zaželenem obsegu. V mejah možnosti so se posamezni problemi in potrebe reševale tako, da so bili zagotovljeni pogoji za uresničevanje šolske reforme in da je bilo otrokom zagotovljeno obvezno osemletno šolanje v zahtevnem obsegu.

Za reševanje najosnovnejšega problema v šolstvu — pomanjkanja šolskih prostorov je na območju občine bilo v zadnjih letih vloženo mnogo sredstev in pridobljenih precej novih šol oziroma šolskih prostorov.

Poleg učilnic so bili zgrajeni tudi ostali prostori.

Vsa dosedanja vlaganja in organizacijski ter drugi ukrepi na področju šolstva nam omogočajo, da bomo v letu 1963 in v prihodnjih letih omogočili kvalitetnejše delo šol in boljše sprovanjanje šolske reforme. Še naprej pa bomo morali izboljševati materialne pogoje za delo v šolah, zlasti njihovo opremo, učila in ponazorila ter druge učne pripomočke. Z nadaljnjimi investicijami bomo še naprej večali število učilnic in zboljšali stanje učilnic v obstoječih šolah. V cilju uspešnejšega dela šol bomo utrjevali družbeno upravljanje šol kot samostojnih družbenih vzgojno-izobraževalnih zavodov, hkrati pa tudi uveljavljati vlogo kolektiva šol in delitev osebnega dohodka v šolah po opravljenem delu in po dosežnih uspehih.

Za povečanje šolskih prostorov se v mejah možnosti predvideva naslednji program:

V letu 1963 bo dograjena osnovna šola „Oskar Kovačič“, zgrajen bo del nove osnovne šole na Igu in opravljena najnujnejša popravila v nekaterih šolah izven mestnega področja.

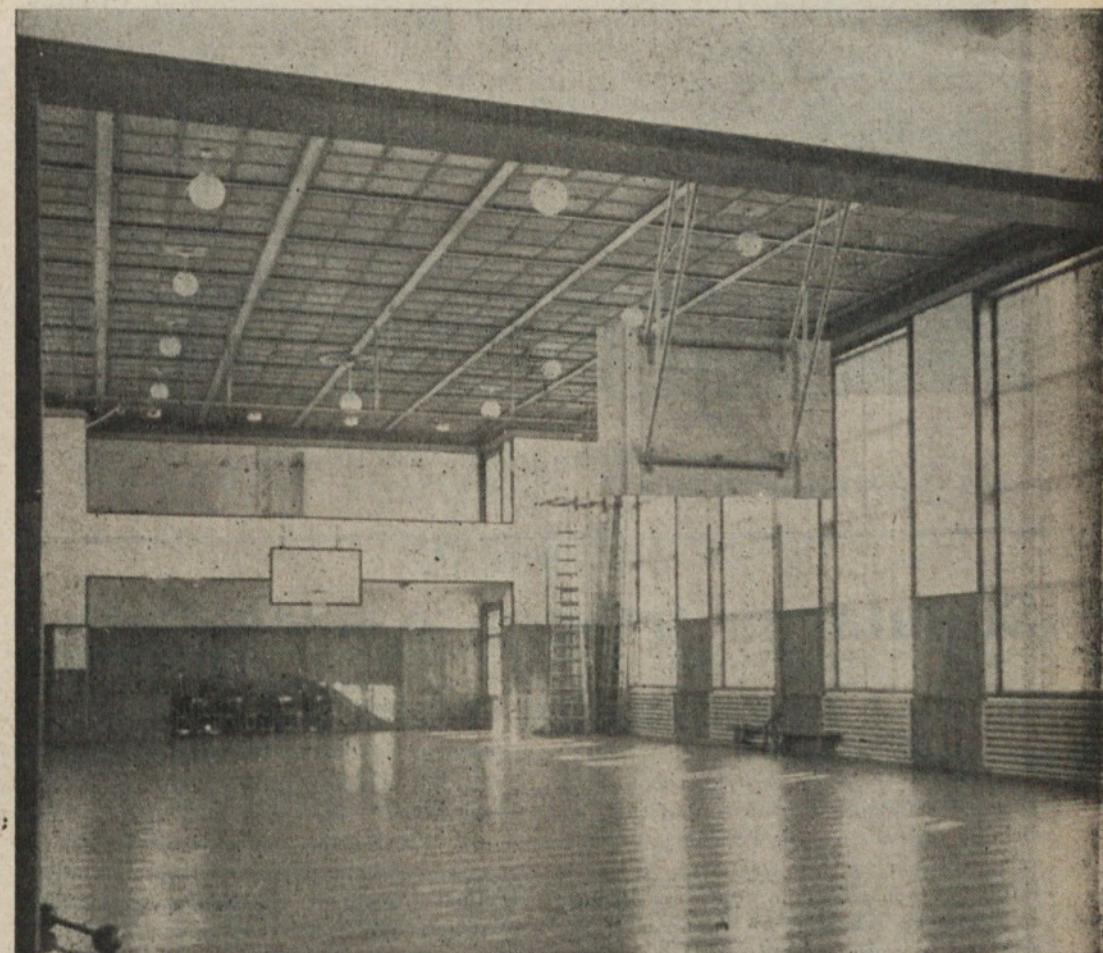
V bodočih letih se predvideva nadaljnja gradnja šol v Horjulu, Velikih Laščah in v Polhovem Gradcu, na mestnem področju pa skladno z urbanističnim programom in nadaljnjo stanovanjsko izgradnjo zlasti na območju ob Tržaški cesti in v Rožni dolini.

Več posluha za varstvo in vzgojo otrok

Del našega vzgojno-izobraževalnega sistema je tudi otroško varstvo, na čigar razvoj vpliva predvsem poglobljena skrb družbe za ta vprašanja, ki zaradi naraščajočega zaposlovanja žensk terjajo vzporedno reševanje varstva in vzgoje otrok.

Redki otroški vrteci za predšolske otroke so v občini bili ustanovljeni okrog leta 1955.

Prvi šolski oddelke je bil organiziran pri osnovni šoli Vič. Ti vrteci so pomembni glede na pionirsko delo, zlasti pri proučevanju in oblikovanju predšolskega otroka, niso pa mogli odigrati pomembnejše družbene vloge, predvsem zaradi tedanjega administrativnega načina upravljanja in premajhne podpore družbenih organov na tem področju.

Dvorana TVD „Partizan“ v Trnovem je ena najlepših v naši občini

sedaj mnogo pripomoča pri razvoju in delu otroških varstvenih ustanov.

Kot doslej bo občina tudi v bodoče posvečala posebno skrb vzgojno-varstveni dejavnosti v mejah možnosti skrbela za zadostno in za ustrezno mrežo teh ustanov in v ta namen zagotavljala sredstva za investicije in opremo

ter za vzgojno delo. S povezovanjem prizadevanj krajevnih oziroma stanovanjskih skupnosti, delovnih in drugih organizacij; z združevanjem sredstev ter z drugimi ukrepi se bodo krepile in širile obstoječe ustanove in ustanovljale nove skladno s krajevnimi potrebami in urbanističnim razvojem mesta.

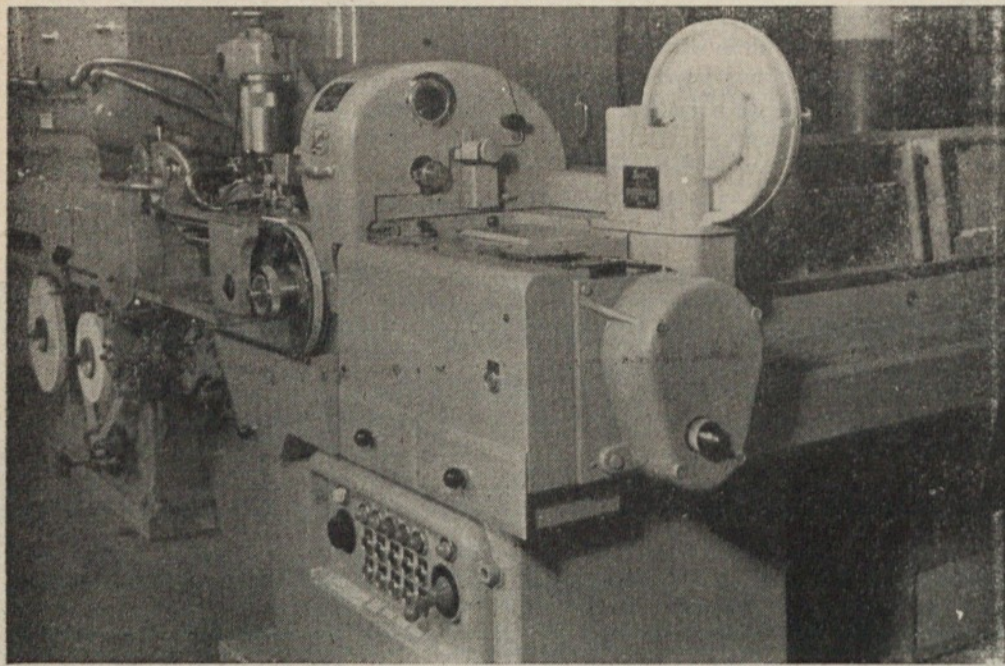

Iz dela in življenja KZ „Mokerc“ na Igu

Zrasla je vrsta znanstvenih inštitutov

Po urbanističnem načrtu je predvidena, na našem mestnem območju tudi pomembna gradnja inštitutov. V preteklih obdobjih so bili zgrajeni: Inštitut za kemijo „Borisa Kidriča“, Nuklearni inštitut „Jožef Stefan“, Hidrotehnični oddelek fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, odsek za šibki tok pri oddelku za elektrotehniko na fakulteti za elektrotehniko in strojništvo, Metalurški odsek, odsek za splošno elektroniko in odsek za jaki tok, tekstilni odsek fakultete za rudarstvo,

meta'urgijo in kemijsko metalurgijo, inštituti za gozdarstvo in lesno industrijo, biotehniška fakulteta in drugi. V gradnji, oziroma v načrtu pa so še naslednji objekti: fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo ob Tržaški cesti, kjer so že pričeli z gradbenimi deli, inštitut agronomske fakultete ob Večni poti, skupni inštitut za fiziko, povečanje odseka za šibki tok oddelka za elektrotehniko ob Jamovi ulici in tako dalje.

Avtomatizirana proizvodnja cigaret v Tobačni tovarni

Statutarna tribuna o problemih socialnega varstva

Prejšnjo sredo je občinski odbor SZDL pripravil statutarno tribuno o problemih socialnega varstva v občini. Tribuna je izoblikovala predvsem vse tiste zaključke, ki naj bi služili ObLO in pristojnim družbenim organom za smotnejše reševanje teh vprašanj. Se posebej naj tu omenimo oblike in možnosti socialnega varstva ter pomoči občanov in vloge

krajevnih skupnosti pri reševanju socialnih problemov. V razpravi je bilo slišati precej besed tudi o oblikah financiranja socialnega varstva, o možnostih zagotavljanja cenene in kvalitetne prehrane zaposlenih in socialno ogroženih, problemih zaposlovanja invalidnih oseb, skrbi za borec in invalide NOB ter o ustanovitvi centra za socialno delo v občini.

Delo naše mladine v času volitev in predvolilnih priprav

Delo mladine v občini smo razdelili v štiri dele in sicer: za osnovne in srednje šole, ter delavske in terenske aktivne.

Na osnovnih šolah se mladina intenzivno pripravlja s pomočjo ObK — komisije za osemletke na sprejem v mladinsko organizacijo. Predhodno smo poslali vsem vodstvom šol predloge, kako naj mlade pripravljajo na sprejem v mladinsko organizacijo, ter jim priložili potrebni material, komisija za osemletke pa redno obiskuje vse osnovno šolske aktivne ter jim pomaga pri realizaciji sklepov seje Občinskega komiteja.

Na srednjih šolah bomo organizirali v okviru mladinskih ur predavanja o gospodarski politiki v občini ter kritično pregledali uspehe in neuspehe v preteklem letu. Vsak razred bo imel po eno uro.

Komisija za delavsko samoupravljanje pripravlja skupno z aktivom ZMS v „Elektroniki“ v Horjulu, „Zičnici“ in v „Tobačni tovarni“ proizvodne konference. Obravnavali bodo proizvodne probleme in družbeni plan ter gospodarski plan podjetja.

V celotni predvolilni kampanji želimo dati največji poudarek mladini v terenskih aktivih in sploh mladini v oddaljenih krajih naše občine. V ta namen organiziramo kulturno-politične tribune, s katerimi želimo pritegniti čimveč mladine ter jim prikazati vsaj del njihovega dela. Kulturno-politična tribuna je razdeljena v dva dela, ki pa se med seboj prepletata. Prvi del je v obliki veselega večera, ki naj se ga udeležijo vsi prebivalci kraja. Na

večeru bo sodelovala mladinska skupina iz mladinci iz kraja, kjer bo tribuna. Za sodelovanje mladine iz kraja so potrebne pestre priprave in že na ta način bomo mladino razgibali, na vseh področjih, ki jih naša mladinska organizacija razvija.

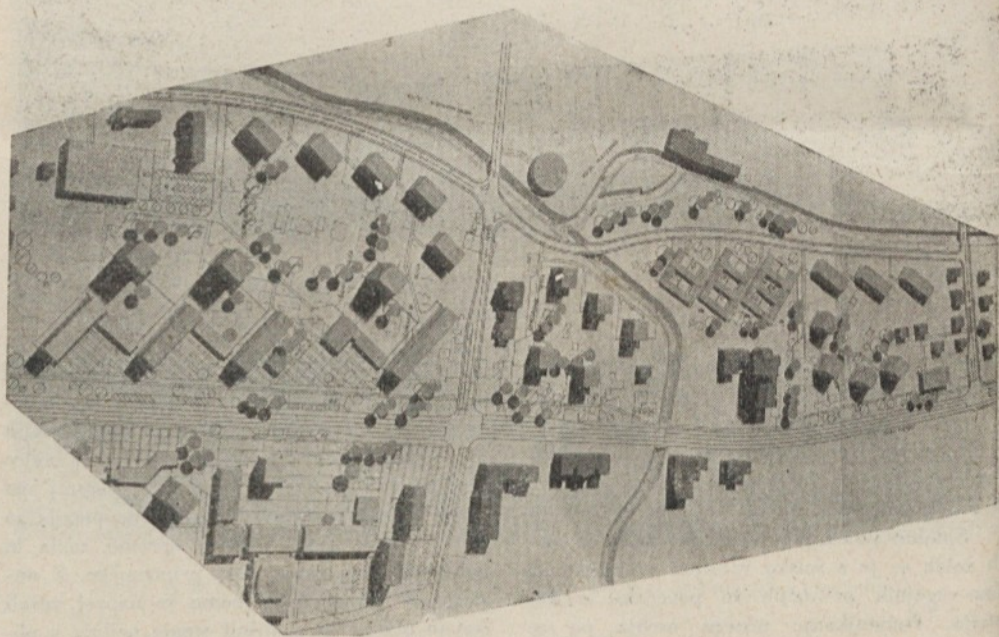
Mladinci, ki so v delavskih svetih, se bodo morali podrobno seznaniti s stanjem in perspektivami svojega podjetja, da bodo lahko odgovarjali na prireditvi v obliki: „Povej, če veš.“ Na področju delovnih akcij bomo poiskali skupne možnosti za občasne delovne akcije, s katerimi bodo mladinci lahko prispevali lep delež k razvoju turizma, telesne vzgoje, izgradnji, olepšavi in ureditvi krajevne skupnosti in tako naprej.

V primerni obliki (razgovora na večeru) bomo agitirali za pomoč pri izgradnji naprednega socialističnega kmetijstva, s tem v zvezi bomo pokazali možnosti perspektive mladince na vasi itd., itd.

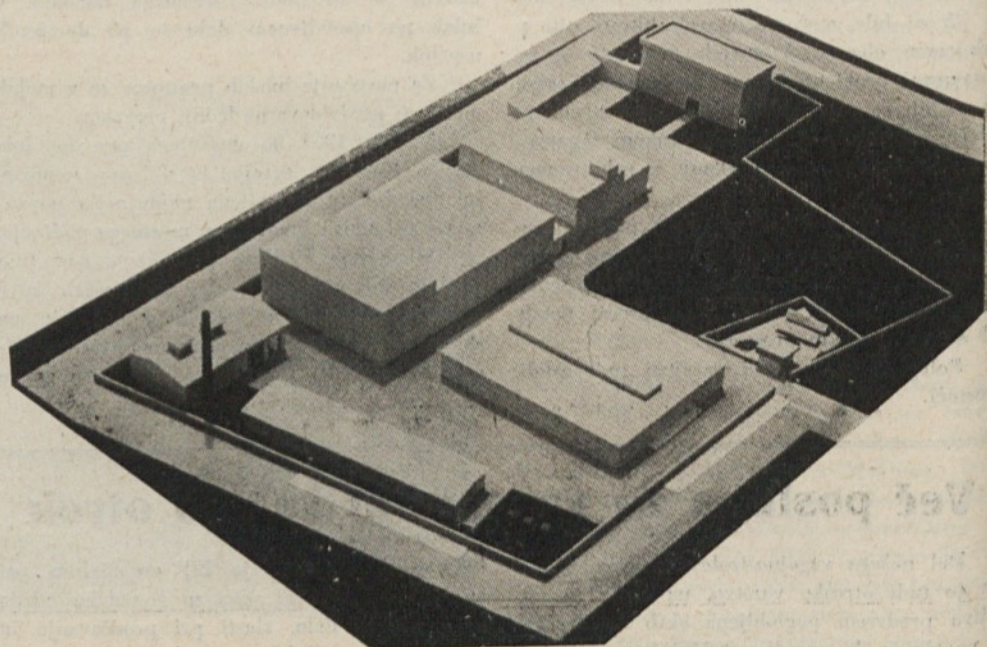
Vsebinska politično-ideološka dela tribune bo v največji meri odvisna od strukture prebivalstva in problemov kraja, v katerem bo tribuna. Tribune bodo:

Polhov Gradec 20. aprila, Dobrova 21. aprila, Horjul 27. aprila, Sentjošt 27. aprila, Črni vrh 4. maja, Velike Lašče 5. maja, Turjak 19. maja, Ig in Veliki Osolnik 12. maja, z v Podpeču in v Preserju pa datumi še niso določeni.

OBČINSKI KOMITE
ZMS LJUBLJANA-VIC-RUDNIK

Maketa stanovanjske cone ob Tržaški cesti (srednja vpadnica)

Takšna naj bi bila podoba nove „Ilirije“ — V ospredju, na desni strani so centralna skladišča, ki sodijo v prvo fazo rekonstrukcije tovarne in ki jih bodo izročili svojemu namenu že v prihodnjih mesecih